

Handläggare:
Michael Boström
08 508 18 156Till
Farsta stadsdelsnämnd
2015-06-11

Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering (SOU 2014:91)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av betänkandet Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering (SOU 2014:91).

Per-Ove Mattsson
tillförordnad stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt ett yttrande från stadsdelsnämnden om det statliga betänkandet Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering. I betänkandet föreslår att könstillhörighetslagen upphävs och ersätts av två nya lagar, en om ändring av juridiskt kön och en om tillståndsprövning av ingrepp i könsorganen och avlägsnande av könskörtlarna. Utgångspunkten är att den som önskar ska ha möjlighet att ändra sitt juridiska kön.

Förvaltningen är generellt positiv till förslagen i betänkandet utifrån perspektivet att de främjar mänskliga rättigheter. De bedöms dock inte direkt påverka nämndens ansvars- och verksamhetsområden och vi ser därför inget behov att lämna några synpunkter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen beställare – äldreomsorg, funktionsnedsättning, individ och familj inklusive socialpsykiatri.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 20 februari 2014 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över om åldersgränsen för fastställelse av ändrad könstillhörighet i könstillhörighetslagen bör ändras. Motivet var att transsexualism i många fall, inte minst bland unga, innebär ett psykiskt lidande på grund av problem som uppstår i vardagen.

Utredningen har utmynnat i betänkandet Juridiskt kön och medicinsk könskorregering, SOU 2014:91. Stockholm är en av de instanser som fått betänkandet på remiss, och kommunstyrelsen har i sin tur remitterat till bland andra Farsta stadsdelsnämnd för yttrande senast den 3 juli 2015.

Remissen i sammanfattning

Den 1 juli 2013 avskaffades kravet på sterilisering i lagen (1972:119) om fastställande av könstillhörighet i vissa fall, förkortad könstillhörighetslagen. Detta innebär att det inte längre finns krav på medicinskt ingrepp för fastställelse av ändrad könstillhörighet.

En konsekvens av det avskaffade steriliseringskravet är att en ändring av en persons könstillhörighet uppfattas som en process som består av två delar. Den ena delen innefattar den administrativa proceduren att ändra en persons juridiska kön i folkbokföringen. Den andra delen innefattar den könskorregerande vården och behandlingen som, med undantag för vissa specifika ingrepp som regleras i könstillhörighetslagen, regleras i hälso- och sjukvårdlagen. Den administrativa ändringen är enligt direktivet i fokus för utredningsuppdraget.

Då den medicinska delen är av mycket stor betydelse för transsexuella personer har utredaren ansett att dessa delar inte kunnat lämnas utan överväganden och förslag. I betänkandet behandlas förutsättningar för:

- ändring av juridiskt kön i folkbokföringen
- tillstånd till vissa kirurgiska ingrepp
- barn och unga att få tillstånd en ändring av det juridiska könet eller få tillstånd till vissa kirurgiska ingrepp.

Utredningens sammantagana bedömning är att könstillhörighetslagen syftar till att skydda personer från att fatta felaktiga beslut avseende kommande könskorrigeringar operationer och således förhindra felaktig vård och behandling inom hälso- och sjukvården. Lagen bör därför ses som ett led i ett medicinskt beslutsfattande och kan liknas vid andra speciallagstiftningar på hälso- och sjukvårdens område.

I förhållande till mänskliga rättigheter och skydd mot diskriminering är utredningens bedömning att den nuvarande könstillhörighetslagen inte är förenlig med respekten för den enskildes privatliv och rätten till självbestämmande och integritet. Lagen innebär att det inte står den enskilde fritt att ändra det kön som har registrerats i folkbokföringen. Det krav som ställs för att en ändring ska komma till stånd innebär att processen att ändra könstillhörighet är långtifrån enkel, snabb och transparent. Anmärkningsvärt utifrån ett perspektiv om mänskliga rättigheter är att lagen kan ses som ett led i medicinskt beslutsfattande. För ändrad könstillhörighet tvingas den enskilde till kontakt med hälso- och sjukvården.

Utredningens bedömning är att mänskliga rättigheter och Europakonventionen medför att det ska stå den som önskar fritt att ändra det juridiska kön som framgår av folkbokföringen. Ändringen ska erkännas fullt ut och processen ska vara enkel, snabb och transparent. Vidare ska det inte ställas några direkta eller indirekta krav på medicinsk utredning eller vård och behandling för att en person ska få till stånd en ändring.

Utredningens förslag är att könstillhörighetslagen upphävs och ersätts av två nya lagar, en om ändring av juridiskt kön och en om tillståndsprövning av ingrepp i könsorganen och avlägsnande av könskörtlarna. Lagen om ändring av juridiskt kön ska reglera förutsättningarna för en ändring i folkbokföringen, som innebär att en person tilldelas ett nytt personnummer. Utgångspunkten är att den som önskar ska ha möjlighet att ändra sitt juridiska kön.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är generellt positiv till förslagen i betänkandet utifrån perspektivet att de främjar mänskliga rättigheter. De bedöms dock inte direkt påverka nämndens ansvars- och verksamhetsområden och vi ser därför inget behov att lämna några synpunkter.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Betänkandet Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering (SOU 2014:91)